

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 29/09/2020)

Tình hình nổi bật

Air Force Magazine ngày 24/9 đưa tin Mỹ đang huấn luyện máy bay không người lái cho nhiệm vụ chiến tranh trên biển với mục tiêu được cho là nhắm đến Trung Quốc. Theo Tư lệnh Brian Davis, chương trình đào tạo cho phi công của loại máy bay không người lái MQ-9 Reapers đã được viết lại để "kết hợp thêm năng lực ngăn chặn trên biển, tăng cường năng lực trong các trường hợp tác chiến khẩn cấp và can thiệp trên không". Chương trình này được thông qua ngay trước thời điểm Không quân Mỹ thực hiện cuộc tập trận Exercise Agile Reaper từ ngày 3-29/9 (cuộc tập trận đầu tiên tại Thái Bình Dương tập trung vào những năng lực vừa được đề cập).

BNG Mỹ ngày 25/9 chỉ trích Trung Quốc phá hoại môi trường (quốc gia phát thải khí nhà kính lớn nhất thế giới và thủ phạm tồi tệ nhất của việc đánh bắt IUU). Nền kinh tế toàn cầu bị đe dọa do Trung Quốc khai thác không bền vững tài nguyên thiên nhiên và cố ý coi thường môi trường qua sáng kiến BRI. Các tàu Trung Quốc thường xuyên vi phạm các quyền chủ quyền và quyền tài phán của các quốc gia ven biển khác. Trung Quốc còn vận hành hàng loạt đập lớn, đơn phương thay đổi dòng chảy ở thượng nguồn sông Mekong, gây ra những hậu quả thảm khốc cho các nước ở hạ lưu.

Đại sứ Trung Quốc tại Philippines Hoàng Khê Liên ngày 25/9 tại diễn đàn online “Sự phát triển của Trung Quốc và quan hệ Trung - Phi” trả lời về vấn đề và vụ kiện Biển Đông rằng Trung Quốc không chấp nhận, không tham gia, không công nhận vụ kiện và phán quyết của Tòa trọng tài. Lãnh đạo hai nước đã sớm đồng ý mở ra trang mới và thực hiện “gác tranh chấp lại một bên”. Ông hy vọng hai bên tiếp tục thực hiện nhận thức chung đã đạt được giữa lãnh đạo cấp cao, tập trung vào đối thoại và hợp tác, bảo đảm xu thế hợp tác tốt của hai nước. Trung Quốc luôn chủ trương chính sách không can dự vào nội chính nước khác, cam kết tiếp tục cùng Philippines thực hiện hợp tác cùng có lợi như trước.

Thủ tướng Nhật Bản Yoshihide Suga ngày 26/9 tại Đại hội đồng Liên hợp quốc nhân kỷ niệm 75 năm thành lập LHQ phát biểu về vấn đề đối phó dịch COVID 19, sự quản trị công bằng và trung lập của LHQ, cải tổ và điều tra cơ quan y tế, và thực hiện các mục

tiêu thiên niên kỷ do LHQ đề xướng. Trong bối cảnh tình hình bất ổn, Thủ tướng nhấn mạnh tầm quan trọng của chủ nghĩa đa phương, và không làm phương hại tới hòa bình và an ninh quốc tế, và duy trì Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương tự do và rộng mở, và sự thượng tôn pháp luật.

Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Uông Văn Bân ngày 28/9 trả lời báo chí về câu hỏi Mỹ tố cáo Trung Quốc quân sự hóa Biển Đông rằng các hoạt động xây dựng của Trung Quốc trên lãnh thổ của mình nhằm phục vụ nhu cầu dân sinh ở Biển Đông, cung cấp sản phẩm và dịch vụ công cho khu vực và quốc tế, thực hiện trách nhiệm và nghĩa vụ quốc tế của Trung Quốc. Đồng thời việc Trung Quốc bố trí các cơ sở phòng thủ nội địa trên các đảo và bãi đá ở Trường Sa là thực hiện quyền tự bảo vệ và tự vệ của luật pháp quốc tế (vấn đề thuộc phạm vi chủ quyền của Trung Quốc, hợp tình, hợp lý và hợp pháp, không liên quan đến quân sự hóa). Về bản chất không khác gì việc các nước bố trí quốc phòng trong lãnh thổ của mình. Mỹ thường xuyên nói về "quân sự hóa", thực chất là tạo có tầng cường triển khai và hoạt động quân sự ở Biển Đông và duy trì quyền bá chủ trên biển của mình. Trong thời gian gần đây, Mỹ cố gắng sử dụng vấn đề Biển Đông để reo rắc sự ly gián giữa các nước trong khu vực.

Ngoại trưởng Vương Nghị ngày 28/9 phát biểu tại lễ khai mạc diễn đàn LanTing về “Trật tự quốc tế và quản trị toàn cầu thời kỳ hậu dịch bệnh” rằng thế giới đang ở trong khoảng khắc lịch sử các nước cần tránh các lựa chọn sai lầm; xã hội quốc tế cần kiên trì chủ nghĩa đa phương và những nhận thức chung đạt được trên nguyên tắc tôn chỉ của Hiến chương Liên Hợp Quốc. Bài phát biểu quan trọng của Chủ tịch Tập Cận Bình đã thể hiện vai trò của nước lớn: (i) Nước lớn không thể thông qua các biện pháp bất nạt để tước đi quyền lợi phát triển của nước khác; (ii) Trung Quốc là cái khiên hậu thuẫn kiên cường của công bằng chính nghĩa nhân loại; (iii) virus chính trị tạo ra chia cắt và đối đầu là nguy cơ lớn nhất đối với thế giới; (iv) hàng rào bảo hộ chỉ làm cho bản thân bị cô lập; và (v) Trung Quốc sẽ thực hiện lời hứa giảm khí thải thúc đẩy cách mạng công nghiệp xanh và thực hiện phục hồi xanh.

Tờ Reuter ngày 28/9 đưa tin Cục hải sự Trung Quốc ra thông báo Quân đội Trung Quốc tổ chức 5 cuộc tập trận tại 4 vùng biển: (i) 2 cuộc tập trận ở gần Hoàng Sa tại Biển

Đông; (ii) 1 cuộc tập trận tại Biển Hoa Đông; (iii) 1 cuộc tập trận tại Vịnh Bột Hải; (iv) 1 cuộc tập trận bắn đạn thật tại Biển Hoàng Hải. Mặc dù Trung Quốc thường kỳ tập trận trên biển, nhưng hiếm khi cùng lúc tổ chức tập trận tại các vùng biển. Tháng trước Trung Quốc cũng thông báo 4 cuộc tập trận trải dài từ Vịnh Bột Hải, tới Biển Hoa Đông và Biển Hoàng Hải và Biển Đông mà chuyên gia đánh giá là động thái hiếm thấy.

Góc nhìn quốc tế

+ *Châu Âu – Mỹ:*

Jagannath Panda (chuyên viên nghiên cứu, điều phối viên trung tâm Đông Á, IDSA, Ấn Độ) và Akriti Vasudeva (nhà phân tích chương trình Nam Á, trung tâm Stimson, Mỹ) ngày 28/9 nhận định để đối phó với Trung Quốc, Mỹ đang tăng cường các nhóm liên minh như QUAD, thúc đẩy thành lập nhóm mới QUAD Plus. Quad Plus quan trọng với Mỹ vì đây là bước đi hướng tới chia tách kinh tế với Trung Quốc. Các nước QUAD Plus sẽ là thị trường thay thế cho Trung Quốc, nhất là Việt Nam và Ấn Độ. Khuôn khổ QUAD Plus cũng là phương thức để Mỹ và thành viên khai thác lợi ích bổ sung với các quốc gia khác, thúc đẩy đòn bẫy chiến lược của QUAD trong bối cảnh địa chính trị đang thay đổi. Tuy nhiên ý tưởng thành lập QUAD Plus vẫn còn khá viển vông và không rõ ràng: (i) Nếu Joe Biden thắng cử, liệu ông có tiếp tục thúc đẩy hay không; (ii) Nhiều nước có mối quan hệ kinh tế lâu đời với Trung Quốc; (iii) Khó khăn trong việc xác định mục đích và ưu tiên chung.

Jeffrey T. Vanak (cựu Tư lệnh Hải quân Mỹ) ngày 28/9 cảnh báo Trung Quốc có thể sẽ sớm thử nghiệm tên lửa đạn đạo chống hạm tại khu vực phía Tây Thái Bình Dương vì một số lý do sau: (i) đây sẽ là thông điệp rõ ràng tới các đồng minh và đối tác của Mỹ rằng quân đội Mỹ có thể sẽ không đủ khả năng hoặc sẽ chỉ có thể phản ứng một cách muộn màng nếu xung đột xảy ra (tại Senkaku/Điếu Ngư hoặc Đài Loan). Ngoài ra, đó cũng sẽ là lời nhắc nhở cho các nước ở Biển Đông rằng giải pháp duy nhất để có hoà bình là đàm phán song phương với Bắc Kinh; (ii) thử nghiệm thành công tên lửa đạn đạo tại khu vực Tây Thái Bình Dương sẽ là cách để Trung Quốc khoa trương rằng họ đủ khả năng để phá vỡ các rào cản địa lý trên đại dương mà Mỹ đã tạo ra; (iii) đây là

cách để Trung Quốc phân tán sự chú ý của Mỹ, vốn đang tập trung ở các vùng biển gần (trong đó có Biển Đông), sang cả các vùng biển xa (khu vực Tây Thái Bình Dương).

+ Các nước khác:

Tờ The Times of India ngày 29/9 cho biết Ấn Độ muốn tăng cường củng cố chính sách đối với các khu vực trải từ Tây Thái Bình Dương tới vùng biển Andaman và các khu vực sâu sau chiến lược của Trung Quốc.

PGS. Liu Qingbin, Đại học Quốc gia Yokohama, Nhật Bản ngày 28/9 cho biết Trung Quốc ban đầu vốn có ý định giảm hiện diện hải quân tại Senkaku, nhưng sau đó tàu cá Nhật Bản lại tiến vào vùng tranh chấp này nên dẫn tới căng thẳng Trung - Nhật tại Biển Hoa Đông gia tăng như hiện tại. Trong bối cảnh các nhà lập pháp Nhật Bản hồi thúc chính quyền cho phép tập trận chung với Mỹ ở Biển Hoa Đông, GS. Sato Yoichiro (Đại học Ritsumeikan Asia Pacific) đánh giá việc này là không cần thiết và Nhật Bản chỉ cần tăng cường tuần tra và đảm bảo Mỹ thực hiện các nghĩa vụ là đủ duy trì sự răn đe. Học giả Alessio Patalano (Đại học King London Anh) cho rằng hành động gần đây của Trung Quốc ở Biển Hoa Đông nhằm bình thường hóa sự hiện diện của lực lượng chấp pháp và thách thức sự kiểm soát hữu hiệu của Chính phủ Nhật Bản. GS. Mochizuki (Đại học George Washington) nhận định Nhật Bản nên duy trì cảnh giác để bảo vệ lợi ích lãnh thổ, nhưng tránh phóng đại mỗi đe dọa. Lợi ích của Trung Quốc trong tranh chấp Senkaku chỉ mang tính tượng trưng, và sẽ không từ bỏ, nhưng cũng không muốn rơi vào một cuộc chiến với Nhật Bản. Nguy cơ lớn nhất là xảy ra xung đột giữa Đài Loan và Trung Quốc, và Nhật Bản sẽ bị kéo vào vì vị trí địa lý và quan hệ đồng minh với Mỹ.

Biên tập: Tài Kiên

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc. Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.